

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR	Murtonen, Mari; Hirsto, Laura
TITLE	Kielet monissa merkityksissä: kielellinen monimuotoisuus vuorovaikutuksessa, tekoälyn kielimallit ja opettajat kielitaitojen edistäjinä
YEAR	2025
DOI VERSION	Publisher's pdf
CITATION	Murtonen, Mari; Hirsto, Laura (2025). Kielet monissa merkityksissä: kielellinen monimuotoisuus vuorovaikutuksessa, tekoälyn kielimallit ja opettajat kielitaitojen edistäjinä. <i>Yliopistopedagogiikka</i> 32(1). https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2025/06/04/kielet-monissa-merkityksissa-kielellinen-monimuotoisuus-vuorovaikutuksessa-tekoalyn-kielimallit-ja-opettajat-kielitaitojen-edistajina/
LICENSE	 Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

Kielet monissa merkityksissä: kielellinen monimuotoisuus vuorovaikutuksessa, tekoälyn kielimallit ja opettajat kielitaitojen edistäjinä

4.6.2025

Mari Murtonen & Laura Hirsto

(https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/wp-content/uploads/2025/06/yp-osastotunnus-paatoimittajilta_page_01.png)

Tässä Yliopistopedagogiikka-lehden numerossa on jälleen mukana artikkeleita, jotka tuovat näkökulmia moniin yliopistokoulutuksessa ajankohtaisiin ja kovasti keskusteluttaviin teemoihin. Tekoälyn hyödyntämiseen liittyvät asiat ovat nousseet yliopisto-opettajien huulille erityisesti generatiivisen tekoälyn nopean kehittymisen myötä. Tekoölyyn liittyviä teemoja otamme mielellämme vastaan jatkossakin. Erityisesti tekoälyn hyödyntämiseen, opetukseen ja arviointiin liittyviin teemoihin olisi hyvä saada jaettavaksi erilaisia opetuksen kehittämistä ja kokeiluita kuvaavia artikkeleita.

Generatiivinen tekoäly pohjaa erilaisiin kielimalleihin, ja erilaisia sovelluksia testaamalla voi nopeastikin saada käsitystä siitä, mihin nykyisistä malleista on saatavissa hyötyä ja miltä osin kunkin toimijan kriittinen akateeminen ajattelu ja jäsentäminen on oleellisen tärkeää. Generatiivisen tekoälyn sovellusten ensimmäisissä versioissa on ollut suhteellisen helppo havaita yksinkertaisissa konteksteissa niiden taipumusta hallusinoita, mutta mitä vieraammasta asiasta itselle on kyse, sitä haastavammaksi se saattaa käydä. Kielimallit perustuvat laajoihin tekstimateriaaleihin, mutta ne tarjoavat yhtä vinoutuneita vastauksia kuin niille syötetty koulutusaineisto, minkä vuoksi tekstien kritiikitön hyödyntäminen ei ainakaan akateemisessa kontekstissa ole toivottavaa.

Käyttämiemme kielten muodot muuttuvat jatkuvasti. Toisaalta kielen on sanottu köyhtyvän nuorison viestitellessä lähinnä emojeilla, toisaalta kielten käyttö kehittyy yhä monimuotoisemmiksi yhteiskunnassamme tekoälynkin myötävaikutuksella. Koulutuksen tehtävänä on huolehtia, että koulutettavien kielenkäyttötaidot edistävät heidän osaamistaan ja hyvinvointiaan, olipa kyse vuorovaikutuksesta opiskelijakollegoiden ja opettajien kanssa, työelämätaitojen harjoittelusta tai tekoälyn hyödyntämisestä oppimisessa. Kiinnostavan lisänsä vieraiden kielten kanssa toimimiseen tuovat simultaanitulkkausmallit, kuten käännöstyökalut kirjallisessa viestinnässä ja tulkkaustoiminnot reaaliaikaisessa puheen kääntämisessä.

Anne-Maria Kuosa ja Marjo Savijärvi tarkastelevat tieteellisessä artikkelissaan "Näkökulmia kielelliseen moninaisuuteen yliopistossa: Opettajien kokemuksia monikielisellä opintojaksolla opettamisesta" suomen, englannin ja ruotsin käyttöä opetuksessa. Opettajat kokivat epävarmuutta omasta

osaamisestaan mutta myös onnistumisen iloa uskaltauduttuaan mukavuusalueensa ulkopuolelle. Monikielisessä opetuksessa voidaan tunnistaa useita näkökulmia, kuten oma kielivalinta, ympäristön odotukset ja opetettava sisältö. Kuosa ja Savijärvi kuvaavat kielenkäyttöä monikielisellä opintojaksolla jaettuna puhujuutena, jossa jokainen osallistuja on kielellinen resurssi.

Tämän numeron toisessa tieteellisessä artikkelissa tarkastellaan opettajankoulutuksen ja opettajan työn houkuttelevuutta veto- ja pitovoimien näkökulmista. Katriina Maaranen, Lauri Heikonen ja Katariina Stenberg tutkivat monimenetelmällisesti opiskelijoiden näkemyksiä koulutuksesta ja tulevasta työstä opettajana. Opettajaksi opiskelevat kokivat koulutuksen laadukkaaksi ja työn yhteiskunnallisesti merkittäväksi, mutta työ näyttäytyy myös kuormittavana ja haastavana. Opettajaopiskelijat kokivat esimerkiksi työrauhakysymykset ja yhteistyön vanhempien kanssa haasteellisina suhteessa ajankäyttöön. Opettajankoulutuksessa tulisi kyetä vahvistamaan opettajaopiskelijoiden luottamusta heidän ammatillisen toimijuutensa kompleksisissa olosuhteissa.

Kolmas tieteellinen artikkeli tarkastelee opiskelijoiden kokemuksia generatiivisen tekoälyn hyödyllisyydestä ja luotettavuudesta tutkimustaitojen oppimisessa. Kaisa Kukkosen, Heidi Salmennon ja Mari Murtosen artikkelin ”Opiskelijoiden kokemuksia generatiivisen tekoälyn hyödyllisyydestä ja luotettavuudesta tutkimustaitojen oppimisessa” aineisto on kerätty generatiivisen tekoälyn laajenevan käytön varhaisessa vaiheessa, ja opiskelijat kokeilivat generatiivisen tekoälyn hyödyntämistä tutkielmaprosessinsa eri vaiheissa. Tulosten perusteella opiskelijoilla oli erilaisia lähestymistapoja ja näkökulmia tekoälyn hyödyntämiseen, ja merkittävä osa opiskelijoita ei halunnut hyödyntää tekoälyä ollenkaan. Sen lisäksi, että artikkelista voi lukea erilaisia generatiivisen tekoälyn soveltamis- ja hyödyntämistapoja tutkielmaprosessin eri vaiheissa, se johdattaa myös pohtimaan sitä, miten tekoälyn hyödyntämistä olisi syytä ohjeistaa opiskelijoille niin, että siitä on hyödytä heidän oppimisprosessinsa kannalta.

Kolmannen tieteellisen artikkelin teemoihin sopivasti yhdessä Kehittäminen ja kokeilut -kirjoituksessa paneudutaan suomalaisten yliopistojen tekoälyohjeistuksien eettisyyteen. Sirkku Lähdesmäki, Minna Maunumäki ja Minna Maunula analysoivat yliopistojen kansallisia tekoälylinjauksia vertaamalla niitä Euroopan komission (2022) tekoälyä ohjaaviin vaatimuksiin. Tavoitteena kirjoituksessa on edistää läpinäkyvää ja yhteisille eettisille periaatteille perustuvaa tekoälyä hyödyntävän yliopistokoulutuksen ja pedagogiikan kehittämistä sekä yhteistä ymmärrystä tekoälyn käytöstä. Tämä kehittäminen ja kokeilut -artikkeli tuo lukijalle Kukkosen ym. tieteellisen artikkelin tekoälyn käytön näkökulmiin konkreettisen kansainvälisen ja vertailevan näkökulman tekoälyohjeistuksiin, tarpeisiin ja mahdollisuuksiin yliopistokontekstissa.

Tässä Yliopistopedagogiikka-lehden numerossa on lisäksi kolme Keskustelua-artikkelia. Veera Niemi, Kaisu Hynnä-Granberg ja Laura Seesmeri tarkastelevat turvallisemman tilan periaatteita ja määrittelyä yliopisto-opetuksen kontekstissa. Pohdintansa ja selvittelynsä perusteella he ehdottavat perinteisempien turvallisemman tilan periaatteiden päivittämistä kolmesta näkökulmasta. Turvallisemman tilan periaatteissa usein esiintyvän ohjeen siitä, että ei pidä olettaa muiden näkökulmia etukäteen, he korvaisivat näkökulmalla, että on syytä olettaa, että opetustilanteessa on moninaisuutta. Toisessa ehdotuksessaan he esittävät, että on tärkeää reflektoida, millaisia opiskelija- ja asiantuntijakuvia opetustilanteiden arkisessa vuorovaikutuksessa normalisoidaan, vahvistetaan ja vaiennetaan. Kolmantena päivitysehdotuksena he ehdottavat kokoaan uutta periaatetta. Tämän mukaan on tärkeää muistaa ja muistuttaa, että sisä- ja ulkokehädynamiikat ovat ryhmissä yleisiä ja että niitä muodostuu myös turvallisemman tilan vuorovaikutuksessa, ellei asiaan kiinnitetä aktiivisesti huomiota.

Teija Paavilaisen, Jenni Bäckmanin, Teemu Valtosen ja Laura Hirston Keskustelua-artikkeli pohtii oppimisanalytiikan hyödyntämistä ja kehittämistä sekä sitä, miten yliopisto-opettajien ja

Yliopistopedagogiikan asiantuntijoiden olisi tärkeää olla mukana niissä keskusteluissa, joissa oppimisanalytiikkaa kehitetään oppimisen ja opintotopolkujen kehittämiseksi.

Tämän numeron sisällysluettelossa mainitaan myös Niina Nurkan ja Jan Lundellin Keskustelua-osaston artikkeli ”Luonnontieteellisellä koulutuslalla kehitettävää yhteistyössä ja opetuksen arvostuksen lisäämisessä”. Artikkeliki käsittelee luonnontieteellisen koulutusalan arviointia, ja se julkaistaan arvioinnin julkistamisen jälkeen 12.6.

Lehdessä on lisäksi yliopistopedagogiikan alaan kuuluvan väitöskirjan lektio. Lektiossaan Neea Heinonen tarkastelee väitöskirjansa tuloksia ja johtopäätöksiä siitä, miten yliopisto-opettajat havaitsevat ja tulkitsevat opetus-oppimistilanteita ja missä määrin tätä asiantuntijahavainnointia voidaan kehittää pedagogisella koulutuksella. Väitöskirjassa tarkasteltiin myös sitä, missä määrin opettajien omat käsitykset oppimisesta ja opettamisesta ohjaavat heidän havainnointi- ja tulkintataitojaan ja kuinka nämä käsitykset kehittyvät pedagogisen koulutuksen aikana.

Antoisia lukuhetkiä ja hyvää kesää kaikille!

from → Päätoimittajilta, Yliopistopedagogiikka 2025/1

No comments yet

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

[Pidä blogia WordPress.comissa.](#)